

Efterord

Magnus Gustafson, Annika Olsson, Evelina Stenbeck

Den nordiska arbetarlitteraturen utgör ett av vår regions få unika bidrag till världslitteraturen. Ingen annanstans har den en lika stark och etablerad ställning. Arbetarlitteraturen har bidragit till att synliggöra liv, arbeten, berättelser och platser som tidigare inte stått i fokus. Forskning visar också att litteraturen kan fungera som ett sätt att skapa erkännande. Samtidigt har arbetarlitteraturen utforskat och utvecklat olika sätt att berätta, det vill säga bidragit till att utveckla litterära former – inte enbart tillfört innehåll. Att exakt fånga allt den har bidragit med och fortsätter att bidra med är omöjligt: litteraturen är en kraft som varken låter sig tämjas eller förvaras i en liten ask. Den närmar sig dessutom världen på andra sätt än politiska eller akademiska texter. Den spretar och tar olika riktningar – och just det är en del av dess väsen. Vissa skulle kanske hävda att politisk litteratur riskerar att bli alltför instrumentell och därmed förlora något av sin konstnärliga kraft. En närmare betraktelse av arbetarlitteraturen visar emellertid en rik och varierad tradition, präglad av samma mångfald av människor, berättelser, tankar och åsikter som samhället i stort rymmer. Det är också därför den fyller en central funktion i våra demokratiska samhällen.

Kampen och sårbarheten – titeln på denna antologi – uttrycker en paradox eller motsägelse som präglar såväl artiklarna som arbetarklassens position i de nordiska samhällen litteraturen skildrar. Titeln kan också knytas till temat för nätverkets senaste konferens i Malmö: *Från proletariat till prekariat*, som utgjorde startpunkten för arbetet med denna bok. I antologins artiklar, skrivna av såväl etablerade forskare som nästa generation, ges vi som läsare möjlighet att få nya

perspektiv på frågor som arbetarlitteraturen belyst i mer än hundra år. Samtidigt öppnas fältet mot helt nya frågor, genrer och författarskap som tidigare inte har lyfts fram inom arbetarlitteraturen eller som behandlar klass ur nya vinklar.

Studenternas texter (artiklarna 9-12) har kommit till inom ramen för en litteraturkurs vid Universitetet i Bergen som gavs av Christine Hamm. Texterna har genomgått omfattande redaktörsgranskning, men inte peer-review som övriga artiklar.

Vi redaktörer hoppas att ni läsare tar tillfället i akt att ta del av välskrivna artiklar och angelägen forskning. Vi vill rikta ett varmt tack till alla som har bidragit till att antologin blivit till: till de anonyma granskarna runt om i världen (två till varje artikel); till våra norska och danska språkgranskare; till Anna Fiske samt Alfabet och Lilla Piratförlaget för tillstånd att publicera bilder ur de barnböcker som behandlas; samt till Gunnar Krantz för det fantastiska omslaget. Ett särskilt tack riktas till Åke Wibergs stiftelse och Malmö University Press för ekonomiskt stöd. Utan sådant finansiellt och redaktionellt stöd vore det inte möjligt att sprida den forskning som är grundläggande för våra demokratiska samhällen.

Nordiskt nätverk för arbetarlitteraturforskning

Kampen och sårbarheten – perspektiv på nordisk arbetarlitteratur (2026) är den åttonde antologin i en serie volymer knutna till Nordiskt nätverk för arbetarlitteraturforskning (Nordarb: <https://nordarb.mau.se/>). Nätverket, som består av ett trettiotal aktiva forskare verksamma i flera länder, även utanför Norden, har sedan 2010 arbetat målmedvetet för att utveckla den nordiska arbetarlitteraturforskningen och synliggöra dess betydelse för både humanvetenskaperna och våra demokratiska samhällen. Under denna period har Nordarb anordnat nio internationella konferenser och samlat ny forskning i åtta antologier, utgivna på olika förlag och med artiklar huvudsakligen författade på danska, norska och svenska (även om bidrag på andra språk, såsom engelska, också förekommer). Det rör sig om ett livaktigt och högst levande vetenskapligt fält, med både rötter och fötter – liksom den litteratur det tar sig an.

Tidigare titlar i serien

Arbetarlitteratur bortom kanon: Nordiska perspektiv (2024)

Nordisk arbejderlitteratur: Internationale perspektiver og forbindelser (2023)

Arbetarförfattaren: Litteratur och liv (2020)

Hva er arbejderlitteratur? Begrebsbrug, kartlegging, forskningstradisjon (2017)

”Inte kan jag berätta allas historia?” Föreställningar om nordisk arbetarlitteratur (2016)

Från Bruket till Yarden: Nordiska aspekter på arbetarlitteratur (2014)

Från Nexø till Alakoski: Aspekter på nordisk arbetarlitteratur (2011)